

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
АРНАЙЫ ЖӘНЕ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУДЫҢ ҰЛТТЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ

БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМА

**жалпы білім беретін мектептердің оқу ісінің меңгерушілеріне,
мұғалімдеріне арналған «Жалпы білім беретін мектепте балалардың
ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және оларға қолдау көрсету»
педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру
бағдарламасы**

АЛМАТЫ 2020

1. Жалпы ережелер

1. Педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курстарының «Жалпы білім беретін мектепте балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және оларға қолдау көрсету» білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) жалпы білім беретін мектептердің оқу ісінің меңгерушілерін, мұғалімдерін оқытуды реттейді.

2. Бағдарлама жалпы білім беретін мектептерде оқушылардың білім алуындағы ерекше қажеттіліктерін анықтау (бағалау) және инклюзивті білім беру жағдайында қолдау көрсету бойынша оқу ісі меңгерушілерінің, мұғалімдерінің кәсіби құзіреттілігін дамытуға бағытталған.

3. Курстық оқудың ұзақтығы 9 күнді құрайды, олардың әрқайсысы күніне 2 сағаттан 4 сабақтан (8 академиялық сағат) тұрады. Курстық сабақтардың мазмұны мен құрылымы осы бағдарламаның 1 және 2-қосымшаларына сәйкес бағдарламада және оқу жоспарында көрсетілген.

2. Глоссарий

4. Курстың глоссарийі келесі негізгі ұғымдардан тұрады:

1) инклюзивтік білім беру – әр алуан және әр түрлі қажеттіліктері мен қабілеттерін ескере отырып, кемсітудің барлық түрлерін жоя отырып, барлық балаларға сапалы білім беруге бағытталған жалпы білім беруді дамытудың үздіксіз процесі;

2) ерекше білім беруге қажеттіліктері бар тұлғалар (балалар) - тиісті деңгейдегі білім алу кезінде тұрақты немесе уақытша қиындықтарға тап болған тұлғалар (балалар): даму ерекшеліктеріне байланысты; мінез-құлық және эмоционалдық проблемаларға байланысты; қоршаған орта факторларына (әлеуметтік, психологиялық, экономикалық, лингвистикалық, мәдени) байланысты;

3) ерекше білім беру қажеттіліктері - бұл ерекше қабілеттерінің немесе туа біткен және кейіннен пайда болған бұзылымдар салдарынан болатын, сондай-ақ әлеуметтік ортаның қолайсыз факторлары нәтижесінде туындайтын білім беру процесі барысындағы көмек пен қызметке деген қажеттілік;

4) арнайы білім алу қажеттіліктерін бағалау – оқушының білім алуға қажетті көмек және қызмет көлемін анықтау;

5) білім алудың арнайы жағдайлары - ерекше білім беруге қажеттіліктері бар тұлғалардың (балалардың) жалпы білім бағдарламаларын игеруі оларсыз мүмкін болмайтын оқу бағдарламалары мен оқыту әдістері, техникалық және басқа да құралдар, өмір сүру ортасы, сондай-ақ медициналық, әлеуметтік және басқа да қызметтер кіретін жағдайлар;

6) психологиялық-педагогикалық қолдау – педагогтар мен мамандардың жүйелі түрде ұйымдастырылған қызметі, оның барысында баланың мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне сәйкес табысты оқуы мен дамуы үшін әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық жағдайлар жасалады;

7) психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету кабинеті - ерекше білім беруге қажеттіліктері бар балалармен психологиялық-педагогикалық қолдау

көрсететін мамандардың топтық және жекелік сабақтар өткізуіне, педагогтар мен ата-аналарға кеңес беруіне арнайы жабдықталған бөлме (сынып);

8) қысқартылған оқу бағдарламасы - білім алушының жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, жалпыға міндетті білім берудің мемлекеттік стандарты негізінде жасалған оқу бағдарламасы;

9) жеке оқу бағдарламасы - зияттық бұзылымдары бар білім алушыларға арналған үлгілік бағдарлама негізінде және оқушының жеке мүмкіндіктері ескеріле отырып жасалған оқу бағдарламасы;

10) оқу үрдісін ұйымдастырудың медициналық тәсілі – оқушының ерекше қажеттіліктерін бағалау медициналық диагнозына шоғырланып, оқыту – даму кемшіліктерін түзету негізінде делген тәсіл.

11) оқу үрдісін ұйымдастырудың әлеуметтік-педагогикалық тәсілі – оқушының білім алуындағы қажеттіліктерін бағалау білім беру ортасы факторларына, оқыту – психологиялық-педагогикалық қолдауға негізделген тәсіл.

12) психологиялық-медициналық-педагогикалық кеңес – туылғаннан 18 жасқа дейін балалардың білім алуындағы ерекше қажеттіліктерін анықтап, бағалау, оларды жалпы білім беретін және арнайы білім беретін ұйымдарда қанағаттандыру үшін нұсқаулар құрастыру, отбасына, мұғалімдерге, тәрбиешілерге, мектепке дейінгі және жалпы білім беру ұйымдарына кеңес беруді жүзеге асыратын арнайы білім беру ұйымы.

3. Бағдарлама тақырыбы

5. Бағдарлама келесі тақырыптарды қамтиды:

1) 1-тақырып. Инклюзивтік білім беру түсінігі, саясаты және әдіснамасы. Даму мүмкіндіктері шектеулі оқушыларға білім беру процесін ұйымдастырудың медициналық және әлеуметтік-педагогикалық модельдері (тәсілдері);

2) 2-тақырып. Инклюзивтік білім беру саласындағы халықаралық және отандық заңнамалық база;

3) 3-тақырып. Ерекше білім беру қажеттілігі бар оқушылар тобының сипаттамасы;

4) 4-тақырып. Мектеп жасындағы балалардың психофизиологиялық ерекшеліктері. Мектеп оқушыларын оқытудағы ерекше қиындықтардың психологиялық-педагогикалық жіктемесі;

5) 5-тақырып. Ерекше білім беру қажеттілігінің сипаттамасы;

6) 6-тақырып. Оқушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін (ЕБҚ) анықтау және бағалау тәртібі (алгоритмі);

7) 7-тақырып. ЕБҚ ескере отырып, оқушылардың білім алу ортасы мен оларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуді ұйымдастыру;

8) 8-тақырып. Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және ПМПК қорытындысымен оқушының мектепте психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету бағыттарын анықтау. Мұғалімнің оқушылармен және ата-аналармен ынтымақтасып, оқушыға қолдау көрсетуі;

9) 9-тақырып. Оқу бағдарламаларын бейімдеу (қысқарту), ЕБҚ бар оқушылар үшін жеке оқу бағдарламаларын құру және оларды іске асыру. Бағдарламаларды іске асыру мониторингі;

10) 10-тақырып. Оңтайлы оқытудың стратегиялары мен әдістері. ЕБҚ бар оқушылардың жетістіктерін бағалау.

4. Бағдарлама мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелер

6. Бағдарламаның мақсаты инклюзивті білім беру жағдайында білім алуда ерекше қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу бойынша оқу ісі меңгерушілерінің, мұғалімдерінің кәсіби құзыреттілігін дамыту.

7. Бағдарламаның міндеттері:

1) бекітілген нормативті-құқықтық актілерімен инклюзивті білім беруді дамытудың мемлекет саясатының негізгі бағыттарын зерделеу; білім алуда ерекше қажеттіліктері бар оқушыларды мектепте психологиялық-педагогикалық қолдаудың әлеуметтік-педагогикалық аспектілері;

2) жалпы білім беретін мектеп жағдайында оқушылардың білім алуда ерекше қажеттіліктерін бағалау алгоритмдерін, командалық тәсіл ұстанымына сәйкес меңгеру;

3) психологиялық-педагогикалық қолдау мамандарымен сәтті қатынас орнату дағдысын меңгеру, оқу бағдарламаларын бейімдеу және жекелендіру және оқушылардың оқу жетістіктерін бағалап, оларды жалпы білім беретін мектептің оқу-тәрбие үрдісінде жүзеге асыруда ата-аналармен табысты қатынас орнату.

8. Курс аяқталған соң тыңдаушылар:

1) инклюзивті білім беруді дамытудың мемлекет саясатының негізгі бағыттарын түсіндіреді, отандық нормативті базада бағдарланады; білім алуда ерекше қажеттіліктері бар оқушыларды мектепте психологиялық-педагогикалық қолдаудың негізгі бағыттарын анықтауда әлеуметтік-педагогикалық үлгісін ұстанады.

2) жалпы білім беретін мектеп жағдайында оқушылардың білім алуда ерекше қажеттіліктерін бағалау алгоритмдерін түсінеді, командалық тәсіл ұстанымына сәйкес оқушылардың психологиялық, арнайы педагогикалық, логопедиялық даму ерекшеліктерін және мүмкіндіктерін терең тексеру әдістерін таңдай алады;

3) білім алуда ерекше қажеттіліктері бар оқушыны психологиялық-педагогикалық қолдау жағдайында даму жұмысының жеке бағдарламасын құрастыру үрдісінде, оқу бағдарламаларын бейімдеу және жекелендіру және оларды жүзеге асыруда қолдау көрсету мамандары және мұғалімдердің коллаборативті қатынас құру дағдысын меңгерген.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

9. Бағдарлама 5 модульден тұрады: нормативтік-құқықтық, психологиялық-педагогикалық, мазмұндық, технологиялық, нұсқалық.

10. Нормативтік-құқықтық модуль.

1) 2-тақырып: инклюзивтік білім беру саласындағы халықаралық және отандық заңнамалық база: аса әділ, кемсітпейтін қоғамның негізі ретінде «инклюзивтік білім беру» ұғымын қазіргі заманғы түсіндіру. Инклюзивтік білім берудің халықаралық құқықтық негіздері: БҰҰ конвенциясы, 1994 ж. Саламан декларациясы және т.б. Отандық нормативтік құқықтық негіз: Қазақстан Республикасының Конституциясы, Қазақстан Республикасының «Бала құқықтары туралы», «Білім туралы», «Мүмкіндігі шектеулі балаларға әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау көрсету туралы» заңдары, жалпы білім беретін ұйымдар (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта) қызметінің үлгілік ережелері, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарындағы білім алушылардың үлгеріміне ағымдық бақылау, оларды аралық және қорытынды аттестаттау, ҚР БҒМ № 125 бұйрығы және басқа да өзекті нормативтік құжаттар;

11 Психологиялық-педагогикалық модуль:

1) 3-тақырып. Ерекше білім беру қажеттілігі бар оқушылар тобының сипаттамасы: ЭЫДҰ ұсынған оқытуда қиындықтары бар (ерекше білім беру қажеттілігі бар) балалардың 3 тобы: дамуы бұзылған балалар (Disabilities); оқуда қиындықтары бар балалар (бір немесе одан да көп пәндер), мінез - құлық және эмоционалдық проблемалары бар балалар (Difficulties); ерекше білім беру қажеттіліктері жағымсыз - әлеуметтік, психологиялық, экономикалық, лингвистикалық, мәдени жағдайларға (Disadvantages) байланысты пайда болатын балалар;

2) 4-тақырып. Мектеп жасындағы балалардың психофизиологиялық ерекшеліктері. Мектеп оқушыларын оқытудағы ерекше қиындықтардың психологиялық-педагогикалық жіктелуі: кіші және жоғары мектеп жасындағы балалардың психофизиология ерекшеліктері. Оқыту қиындықтарының пайда болу себептерінің сипаттамасы.

12. Мазмұндық модуль:

1) 1-тақырып. Инклюзивті білім беру түсінігі, саясаты және әдіснамасы. Даму мүмкіндіктері шектеулі оқушылардың білім беру үрдісін ұйымдастырудың медициналық және әлеуметтік-педагогикалық үлгілері (тәсілдері): барлығына бірдей сапалы білім беруге бағытталған жалпы білім беруді дамытудың үздіксіз үрдісі ретінде, бұл ретте кемсітушіліктің барлық түрлерін жойып, алуан түрлі және әр түрлі қажеттіліктер мен қабілеттерді құрметтей отырып, «инклюзивті білім беру» ұғымының заманауи түсіндірмесі. (БҰҰ, ЮНЕСКО). Инклюзивті білім беру құндылықтары. Инклюзивті білім берудің үш аспектісі: инклюзивті мәдениет, инклюзивті саясат, инклюзивті тәжірибе. Білім алуға ерекше қажеттіліктері бар білім алушылардың білім беру үрдісін ұйымдастырудың әлеуметтік-педагогикалық үлгісі (тәсіл) инклюзивті білім берудің әдіснамалық негізі.

2) 5-тақырып. Ерекше білім беру қажеттілігінің сипаттамасы: ерекше қабілеттер, туа біткен немесе жүре пайда болған бұзылымдар, сондай-ақ

әлеуметтік ортаның жағымсыз факторлары салдарынан пайда болатын көмек пен оқу процесінде көрсетілетін қызметтерге деген қажеттіліктер ретінде ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау. Сынып оқушыларының ерекше білім алу қажеттіліктерін қанағаттандырудағы мұғалімнің рөлі. Ерекше қажеттіліктерді жүзеге асыруды нормативтік, әдістемелік қамтамасыз ету;

3) 6-тақырып. Мектеп оқушыларының ерекше білім беру қажеттіліктерін (ЕБҚ) анықтау және бағалау тәртібі (алгоритмі).Сынып мұғалімінің, психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету мамандарының психологиялық-медициналық-педагогикалық консультацияға баланың ерекше білім алу қажеттіліктерін бағалауы. Сынып мұғалімінің оқушы қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін бағалау құралдары мен рәсімдері;

4) 7-тақырып. Білім беру ортасын және ЕБҚескеріп, оқушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуді ұйымдастыру: мектеп ортасының жағдайына қойылатын талаптар. Отбасы әлеуетін оқушыны қолдауда пайдалану. Жайлы орта құру бойынша мектеп жұмысының күтілетін нәтижелері.

5) 10-тақырып. Бейімдей оқытудың стратегиялары мен әдістері. ЕБҚ бар оқушылардың жетістіктерін бағалау: бейімдей оқытудың айқындамалары мен мақсаттары. Негізгі стратегиялар (оқу-жаттығуда қиындық тудыратын себептердің сипатымен анықталады). Түрлі мүмкіндіктерін ескере отырып, оқушылардың сабақты жоспарлау ерекшеліктері мен іс-әрекет түрлері (желілі емес құрылым). Ерекше білім беру қажеттілігі бар білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалаудың айқындамалары, әдістері, рәсімдері. Білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау өлшемдерін әзірлеу. Кері байланысты алу әдістері мен құралдары. Мұғалім мен білім алушылардың іс-әрекетінің қиындықтарын анықтау және түзету рефлексиясының әдістері мен тәсілдері;

13.Технологиялық модуль:

1) 8-тақырып. Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және ПМПК қорытындысымен оқушыға мектепте психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету бағыттарын анықтау. Сынып мұғалімінің мамандармен (психолог, логопед, арнайы педагог, педагог-ассистент) және ата-аналармен ынтымақтаса отырып, оқушыға қолдау көрсетуі: қажеттіліктерді бағалаудағы командалық тәсіл. Қызметті мұғалім, ата-аналар, психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету қызметінің мамандары арасында бөлу. Бағалау материалының, әдістемелердің, құжаттаманың жалпы сипаттамасы. Оқушыға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетудің жеке бағдарламасын құрастыру тәртібі. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны;

2) 9-тақырып. Оқу бағдарламаларын бейімдеу (қысқарту), ЕБҚ бар оқушылар үшін жеке оқу бағдарламаларын құру және оларды іске асыру. Бағдарламаларды іске асыру мониторингі: бағдарламаны құрастырудың негізгі айқындамалары: командалық тәсіл, ата-аналарды қосу, жақын даму аймағына бағдарлау, сақтау қызметін ескеру. Бағдарлама құрылымы. Нәтижеге бағытталған бағдарламаларды құрастыру тәртібі. Өлшемді деңгейлік мақсат қою, мақсаттарды нақтылау, мақсаттарға қол жеткізу мониторингі.

Бағдарламаларды түзету. Зияттық бұзылымы бар жоғары мектеп оқушыларына арналған жеке оқу жоспары. Білім туралы құжат.

14. Нұсқалық модуль:

- 1) формативті бағалау-оқушыларға жеке көзқарастың негізі;
- 2) жеке оқу бағдарламалары бойынша оқитын оқушылардың жетістіктерін жиынтық бағалау;
- 3) негізгі оқу пәндеріне зияттық бұзылым бар оқушыларды оқыту әдістемесінің мәселелері.

6. Оқу үрдісін ұйымдастыру

15. Біліктілікті арттыру курстары төмендегідей режимде ұйымдастырылады:

1) Бағдарламаның 1-қосымшасына сәйкес күндізгі оқу режимінде курстың оқу-тақырыптық жоспарына (бұдан әрі-ОТЖ) сәйкес күндізгі оқу. Күндізгі курстардың ұзақтығы 72 сағатты құрайды. Күндізгі бір апталық курстарды ұйымдастыру кезінде ОТЖ-дағы сағат саны екі есеге қысқарады, сабақтардың тақырыптары мен өткізілу түрі өзгеріссіз қалады;

2) Бағдарламаның 2-қосымшасына сәйкес аралас оқыту курсының оқу-тақырыптық жоспары бойынша аралас оқыту режимінде және оқытудың үш кезеңінен тұрады: күндізгі – 16 сағат, қашықтан - 8 сағат, дербес -48 сағат. Күндізгі оқу курстың бірінші және соңғы күнінде өткізіледі.

16. Білім беру процесіне оқытудың интерактивті түрлері мен әдістері: дәріс, семинар, топтарда және жұптарда практикалық жұмыс, топтарда тренинг, мастер-класс, кейстер әдісі, сұрақтарды бірлесіп шешу, сондай-ақ вебинар, онлайн-форум, онлайн--консультация және аралас оқыту режимінде курс үшін тыңдаушыны өз бетінше оқыту кіреді.

17. Педагогтардың Бағдарлама мазмұнын түсіну деңгейін арттыру үшін: топтарда жұмысты одан әрі талқылау және рефлексия арқылы кеңінен пайдалану; құжаттамамен жұмыс істеу; теорияның және кейс-стадидің негізгі мәселелерін шағын топтарда талқылау, кейіннен ұжымдық жұмыстарды таныстыру, мұғалімдердің командалық жұмысының тренингі қарастырылған.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

18. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету:

- 1) педагог кадрлардың біліктілігін арттыру бағдарламасы;
- 2) ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау, бейімделу және жеке оқу бағдарламаларын жасау процесін талдау үшін үлестірілген материалдар;
- 3) сынып педагогының құжаттар пакеті;
- 4) бейімделген және жеке бағдарламалардың үлгілері;
- 5) сауалнама парақтары, бақылау және өзіндік материалдар

8. Оқыту нәтижелерін бағалау

19. Тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында: өзіндік жұмыс, экспресс-сауалнама, қорытынды тестілеу, сондай-ақ аралас оқыту режимінде курс үшін аралық тестілеу өткізіледі.

Өзіндік және бақылау жұмыстарына арналған тапсырмалар, сұрау парақтары, тест тапсырмалары курсының оқу-әдістемелік кешеніне (бұдан әрі - ОӘК) енгізілген.

20. Тыңдаушылардың кәсіби құзыреттілігін қалыптасу деңгейін, Бағдарламаның мазмұнын меңгеруін анықтау үшін профессорлық-оқытушышылар құрамы кері байланысты жүзеге асыру үшін Бағдарламаның әр тақырыбына бақылау тапсырмаларын құрастырады (өзіндік жұмыс, сауалнама және т.с), және қорытынды бақылау жұмысы. Алынған кері байланыс негізінде дәріс және практикалық сабақтар мазмұнына түзетулер енгізіледі, қосымша материал таңдалады (құжаттар үлгісі, әдебиеттер тізімі, дидактикалық материалдар тізімі, видео-материалдар және т.б), Бағдарлама мазмұнын қосымша түсіндіру жүргізіледі. Қорытынды бақылау жұмысын орындау келесі критерийлерге сәйкес бағаланады: іске асырылмады (дұрыс жауап берілмеді), жартылай іске асты (дұрыс жауап 50% аз), толық жүзеге асты (дұрыс жауап 70-100 %). Қорытынды тестілеуді өтіп және курсты аяқтау үшін 70% кем емес дұрыс жауап беру керек. Қорытынды бақылау жұмысының нәтижесінің негізінде курстан кейінгі сүйемелдеу кезеңінде кеңес беру мазмұны жоспарланады.

9. Курстан кейінгі қолдау

21. Тыңдаушыларды курстан кейінгі қолдау келесі формаларда жүзеге асады:

- жеке, топтық кеңес беру (соның ішінде видеоконференция жүзінде);
- арнайы және инклюзивті білім беруді дамытудың Ұлттық ғылыми-практикалық орталығының сайтындағы мәтіндік және видео-материалдарды қолданып әдістемелік және нормативті-құқықтық сүйемелдеу;
- әдістемелік семинарлар (соның ішінде вебинарлар);
- ғылыми-практикалық конференциялар.

Курстан кейінгі қолдау көрсету қашықтан кеңес беру (электрондық пошта, ұялы байланыс, әлеуметтік желі арқылы), онлайн форумдар, тәжірибе алмасу ретінде курс аяқталғаннан кейін үш жыл жүзеге асырылады.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

21. Курс бойынша негізгі әдебиеттер:

22. Курс бойынша негізгі әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі дамуының стратегиялық жоспары (Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 15 ақпандағы № 636 жарлығы)

2. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2019 жылғы 2 қыркүйектегі Қазақстан халқына жолдауы «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі»;

3. ҚР «Білім туралы» заңы (10.06.2020 енгізілген өзгерістер мен толықтырулармен).

4. «Мемлекеттік білім беру ұйымдары қызметкерлерінің үлгі шаттары және педагог қызметкерлер мен оларға теңестірілген адамдар

лауазымдарының тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасының Үкіметінің 2008 жылғы 30 қаңтардағы №№77 ҚР Үкіметінің 03.06.2020 №346 редакциясында.

5. "Педагог қызметкерлер мен оларға теңестірілген тұлғалардың лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" ҚР БЖҒМ 2009 жылғы 13 шілдедегі № 338 бұйрығы – ҚР білім және ғылым Министрінің бұйрығы 30.04.2020 № 169 редакциясында.

6. Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің оқу бағдарламаларын жүзеге асыратын білім беру ұйымдарына қабылдаудың үлгілік ережелері. ҚРБҒМ 2018 жылғы 12 қазандағы № 564 бұйрығы.

7. Орта білім беру ұйымдары (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта) қызметінің үлгілік ережелері / ҚРБҒМ 2018 жылғы 30 қазандағы № 595 бұйрығы- ҚР білім және ғылым Министрінің бұйрығы 18.05.2020 № 207 редакциясында.

8. Ұстаздар лауазымдарының тізімі. ҚР БЖҒМ 15.04.2020 ж. № 145 бұйрығымен бекітілген.

9. Қазақстан Республикасының бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу бағдарламалары. ҚР БЖҒМ 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығы – ҚР БЖҒМ 17.05.2019 №216 бұйрығы редакциясында.

10. Бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптың мүмкіндігі шектеулі білім алушыларына арналған жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламалары. ҚРБҒМ 2020 жылғы 5 ақпандағы № 51 бұйрығы.

11. Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптың мүмкіндігі шектеулі білім алушыларына арналған жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламалары. ҚРБҒМ 2018 жылғы 20 қыркүйектегі № 469 бұйрығы.

12. Бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің оқу жоспарларын жүзеге асыратын білім беру ұйымдары білім алушыларының үлгеріміне, аралық және қорытынды аттестаттауға ағымдық бақылау жүргізудің үлгілік ережелері. 2018 жылғы 14 маусымда өзгерістерімен ҚРБҒМ 2008 жылғы 18 наурыздағы № 125 бұйрығы.

13. «Мемлекеттік үлгідегі білім туралы құжаттардың түрлері мен нысандарын бекіту туралы және оларды беру ережелері», ҚРБҒМ 2015 жылғы 28 қаңтардағы № 39 бұйрығы.

14. Жалпыға міндетті білім берудің мемлекеттік стандарты (бастауыш, негізгі орта, орта), Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 қаулысымен бекітілген – ҚР БЖҒМ 2020 жылғы 5 мамырдағы №182 бұйрығы редакциясында.

15. Мектепке дейінгі, орта білім беру ұйымдарын, және де арнайы білім беру ұйымдарын жабдықтармен және жиһаздармен жабдықтау нормалары. ҚРБҒМ 2016 жылғы 22 қаңтардағы № 70 бұйрығы.

16. Бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім бағдарламалары бойынша оқыту үшін білім беру ұйымдарына ведомстволық бағыныстылығына қарамастан құжаттарын қабылдау және білім беру ұйымына қабылдау. Мемлекеттік қызметтер стандарты. ҚРБҒМ 2015 жылғы 8 сәуірдегі № 179

бұйрығы

17. Митчелл Д. Эффективные педагогические технологии специального и инклюзивного образования. Главы из книги. М.: РООИ «Перспектива».- 2011 г. 138 с. [Электронный ресурс <https://dogmon.org/devid-mitchell-effektivnie-pedagogicheskie-tehnologii-speciale.html>].

18. Стратегии командного сотрудничества в реализации инклюзивной практики образования . Сборник материалов. М.: РООИ «Перспектива».- 2012 г. 115 с.

19. Методические рекомендации по системе критериального оценивания учебных достижений детей с ограниченными возможностями. Астана, 2015 г. [Электронный ресурс <https://nao.kz/>].

20. Методика педагогической диагностики (текущего контроля) учебных достижений младших школьников с задержкой психического развития. Методические рекомендации. Алматы, 2018. [Электронный ресурс <https://www.special-edu.kz/>].

21. Пособие по совершенствованию инклюзивной практики в образовании (Перевод с английского). Белград, 2012. [Электронный ресурс <https://kurs.znate.ru/docs/index-104101.html?page=2>].

22. Қысқа, орта және ұзақ мерзімді негіздеме кестері де ерекше білім беру қажеттілігі бароқушыларға психологиялық-педагогикалық қолдау көмегін көрсету. Әдістемелік ұсынымдар. ҰБА, Астана, 2015 жыл. [Электронный ресурс <https://nao.kz/>].

23. Елисеева И.Г., Ерсарина А.К. Психолог-педагогическое сопровождение детей с особыми образовательными потребностями в общеобразовательной школе. Алматы. 2019 г.- 106 с. [Электронный ресурс <https://www.special-edu.kz/>]

23. Елисеева И.Г., Чумакова О.Ф. Профессиональное сопровождение педагогов общеобразовательных школ, реализующих инклюзивную практику. Методические рекомендации. Алматы, 2015 г

24. Айдарбекова А.А. Создание социально гуманной среды в организациях общего образования. Алматы, 2015

25. Ибраев М.У. Региональная модель взаимодействия различных структур по внедрению инклюзивного образования. 2015 г. [Электронный ресурс http://www.open-school.kz/glavstr/inclusiv_obraz/inclusiv_obraz_144_1.htm].

27. Амрина Б.Б., Елисеева И.Г., Жангазиева Т.А., Чумакова О.Ф. Организационные основы и формы включения школьников с ограниченными возможностями в общеобразовательный процесс. Методические рекомендации.- Алматы: ННПЦ КП, - 2014 г.- 109 с.

28. Айдарбекова А.А., Ермакбаева Л.Х., Дербисалова Г.С., Самигурина З.Р. Формирование позитивного психологического климата в инклюзивном классе общеобразовательной школы.- Алматы: ННПЦ КП, - 2014 г.- 48 с.

29. Айдарбекова А.А., Ермакбаева Л.Х., Дербисалова Г.С., Самигурина З.Р. Формирование социальной компетентности детей с ограниченными

возможностями, обучающихся в инклюзивной среде. Методические рекомендации.- Алматы: ННПЦ КП, - 2015 г.- 59 с.

30 Технология нейропсихологической коррекции трудностей школьного обучения: Методические рекомендации / сост. А.К.Ерсарина, Г.К.Кудайбергенова, К.Б.Досыбаева, Т.Н. Алмазова. – Алматы 2015

31 Практическая нейропсихологи. Помощь неуспевающему школьнику. Под ред. Ж.М.Глозман. –М., 2009 – 1 42 с.

32 Гуткина Н.И. Психологическая готовность к школе. М.- Академический проект. -2000. 187 с.

33. Практическая дидактика для учителя. М. Педагогическое общество России – 251 с.

34 Е.А. Ямбург, С.Д.Забрамная. Управление службой сопровождения детей в условиях образовательной организации. М.:«Бослен», 2013 г. – 252 С.

35. Ахутина Т.В., Камардина И.О., Пылаева Н.М. Нейропсихолог в школе. Индивидуальный подход к детям с трудностями обучения в условиях общего образования. М.: В.Секачев.- 2013.-57 с.

Интернет қорлары

1 Қазақстанда инклюзивті білім беруді енгізе бастады
<http://www.31.kz/ru/video/document1799.phtml>

2 Қазақстандағы инклюзивті білім беру
http://www.youtube.com/watch?v=Ttgef_oTVog

3 Инклюзивті білім — барлығына бірдей қолжетімді ортамен білім беру
<http://www.petropavl.kz/skoipkppk/nbaza/28.shtml>

4 Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беруді дамыту тұжырымдамасы <http://special-edu.kz/index.php?do=static&page=concept>

5 Қазақстанда инклюзивті білім беруді ендіруге жылдар кетеді
<http://pravonamesto.kz/incluziv/82-na-vnedrenie-inklyuzivnogo-obrazovaniya-v-kazaxstane-ujdet-ne-odin-god.html>

6 Білім беру және мүгедектер <http://obrazovanie.perspektiva-inva.ru/?1101#4>

«Жалпы білім беретін мектепте балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және оларға қолдау көрсету» білім беру бағдарламасына
1-қосымша

	ктеріне диагностика жасау									
4	Технологиялық модуль	6	3	4					1	14
4.1	Ерекшебілім беру қажеттіліктерін бағалау және ПМПК қорытындысы мен оқушыға мектепте психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету бағыттарынан ықпал ету.	2	2	2						6
4.2	Мұғалімнің оқушылармен және ата-аналармен бірлесіп отырып, оқушыға қолдау көрсетуі.	2								2
4.3	Оқу бағдарламаларын бейімдеу (қысқарту), ЕБҚ бар оқушылар үшін жеке оқу бағдарламаларын құру және олардың іске асырылуын бақылау. Бағдарламалардың іске асыру мониторингі.	6	1	2						9
4.4	Тыңдаушылардың оқу және практикалық жетістіктеріне диагностика жасау								1	1
5	Нұсқалық модуль	4		2						6
5.1	Формативті бағалау-оқушыларға жеке тәсілдің негізін қалау.	2								
5.2	Жеке оқу бағдарламалары бойынша оқитын оқушылардың жетістіктерін жиынтық бағалау	2								
5.3	Негізгі оқу пәндері бойынша зияттық бұзылымы бар оқушылардың оқыту әдістемесінің жеке мәселелері.			2						
Барлығы:		44	14	6	4				4	72

«Жалпы білім беретін мектепте балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және оларға қолдау көрсету» білім беру бағдарламасына 2-қосымша

Аралас оқу режиміндегі курстың оқу-тақырыптық жоспары

		4			3				
4.1	Ерекшебілім қажеттіліктерін бағалау және қорытындысы мен оқушыға мектепте психологиялық-педагогикалық қолдау бағыттарына нықтау.	2			1			6	9
4.2	Мұғалімнің мамандармен (психолог, логопед, арнайы педагог, ассистент) бірлесе отырып, оқушыға қолдау көрсетуі				1			4	5
4.3	Оқу бағдарламаларын бейімдеу (қысқарту), ЕБҚ оқушылар үшін жеке оқу бағдарламаларын құру	2			1			3	6
4.4	Тыңдаушылардың оқу және практикалық жетістіктеріне диагностика жасау							1	1
5	Нұсқалық модуль						2	2	4
5.1	Формативті бағалау-оқушыларға жетектесілдің негізі.								
5.2	Жеке оқу бағдарламалары бойынша оқитын оқушылардың жетістіктерін жиынтық бағалау.								
5.3	Негізгі оқу пәндері бойынша зияттық бұзылыстарды бар оқушыларды оқыту әдістемесінің жеке мәселелері.								
Барлығы:		16			6		2	48	72